

Esi- ja perusopetuksessa järjestettävät uskonnolliset ja vaihtoehtoiset tilaisuudet

- Ohje huoltajille

11/2022

**SIVISTYS- JA
KULTTUURIPALVELUT**

OULU

Yleistä

- Ohjeet noudattavat Opetushallituksen 19.9.2022 päivittämiä ohjeita ja varmistavat sivistyksellisten ja uskonnon vapautta koskevien perusoikeuksien toteutumisen esi- ja perusopetuksessa, edistävät suvaitsevaisuutta ja moniarvoisuutta sekä varmistavat, että opetus on oppilaita uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta.
- Opetuksen järjestäjät vastaavat opetuksen toteuttamisesta, juhlien sekä uskonnollisten tilaisuuksien ja toimitusten ja niille vaihtoehtoisen toiminnan järjestämisestä säännösten ja määräysten edellyttämällä tavalla.
- Koulu antaa sen uskonnollisen yhdiskunnan mukaista uskonnon opetusta, johon oppilaiden enemmistö kuuluu.
- Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus opettaa myös ortodoksista uskontoa tai elämäkatsomustietoa, jos oppilaita on yhteensä vähintään kolme (3) opetuksen järjestäjän kouluissa.
- Myös muissa uskonnoissa annetaan opetusta, jos kolmen (3) samaan Suomessa rekisteröidyn uskonnolliseen yhdiskuntaan kuuluvan oppilaan vähimmäismäärä täyttyy ja huoltaja opetusta pyytää.
- Mikäli oppilas ei osallistu järjestettyyn uskonnonopetukseen, oman yhdiskunnan tarjoamaan opetukseen tai elämäkatsomustiedon opetukseen, on hänellä koulussa muuta ohjattua toimintaa.

Uskonnon opetus

- Uskonnon opetus ei ole uskonnon harjoittamista. Uskontoon perehtymiseen kuuluu myös tutustuminen uskonnonharjoittamisen muotoihin ja tapoihin. Tutustuminen rukouksiin, virsiin ja uskonnollisiin toimituksiin tai opetukseen liittyvä opintokäynti, jossa tutustutaan kirkkoon, moskeijaan tai vastaavaan uskonnolliseen rakennukseen tai seurataan uskonnollista toimitusta siihen osallistumatta, ei ole uskonnollinen tilaisuus vaan osa opetusta (oppitunteja). Kaiken opetuksen ja muun toiminnan tulee olla pedagogisesti perusteltua.
- Katsomusaineita koskevissa valinnoissa pyritään samalla tavoin kuin muidenkin opintojen valinnoissa siihen, että ratkaisu on pysyvä. Jos oppilaan uskonnollinen yhdyskunta muuttuu tai oppilas ei enää kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan, oppilaan huoltajalla on oikeus muuttaa katsomusaineen valintaa.
- Tavoitteena on, että mahdolliset oppiaineiden vaihdot tehdään lukuvuoden päättyessä.
- Koulu voi tarvittaessa pyytää oppilaan huoltajalta luotettavan selvityksen uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyydestä tai oppilaan saaman kasvatuksen ja kulttuuritaustan vastaavuudesta opetettavan uskonnon kanssa. Tämän osalta riittää, että selvitys esitetään koululle. Selvitystä ei arkistoida.

Perinteiset juhlat

- Opetuksen järjestäjät ja koulut päättävät juhlista ja niiden sisällöstä, jotka ovat osa opetusta oppilaille ja yhteistoimintaa huoltajien kanssa.
- Juhliin voi sisältyä myös joitakin uskontoon viittaavia elementtejä. Tällaiset juhlatraditiot ovat osat suomalaista kulttuuria. Juhlaan mahdollisesti sisältyvän yksittäisen virren laulamisen ja/tai kuuntelemisen johdosta juhlaa ei voida uskonnollisen suvaitsevaisuuden mukaisesti pitää uskonnon harjoittamiseksi katsottavana tilaisuutena.
- Oppilaita tuetaan uskonnollisen suvaitsevaisuuden ja moniarvoisuuden huomioon ottamiseen koulun toiminnassa. Nämä juhlat, kuten joulujuhla, kevätjuhla ja itsenäisyyspäivän juhla, eivät voi olla uskonnollisia tilaisuuksia, eikä niille järjestetä vaihtoehtoisia tilaisuuksia.

Perusopetuksen uskonnolliset tilaisuudet (1/3)

- Opetuksen järjestäjät tai yksittäiset koulut voivat päättää, järjestetäänkö esi- ja perusopetuksen yhteydessä uskonnollisia tilaisuuksia vai ei, kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänavauksia. Tilaisuudet ja toiminta järjestetään erillään muusta toiminnasta.
- Koululla ei ole velvollisuutta järjestää uskonnollisia tilaisuuksia.
- Koulun tulee tiedottaa koteihin ajoissa seurakuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä, sisällöistä ja käytännön toteutuksesta.
- Uskonnolliset tilaisuudet ovat uskonnon harjoittamista, joten huoltajalla on lähtökohtaisesti oikeus valita, osallistuuko oppilas tilaisuuteen.
- Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen. Tämän perusteella myöskään oppilasta ei voida velvoittaa osallistumaan jumalanpalvelukseen, uskonnolliseen päivänavaukseen tai muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen.

Perusopetuksen uskonnolliset tilaisuudet (2/3)

- Vapaus olla osallistumatta uskonnolliseen tilaisuuteen ja toimitukseen on riippumaton uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyydestä. Näin ollen myöskään tiettyyn uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvia ei voida velvoittaa osallistumaan asianomaisen uskonnollisen yhdyskunnan tai opetuksen järjestäjän itse järjestämiin uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimituksiin.
- Oppilaan osallistumisesta tilaisuuteen tai osallistumatta jättämisestä ei saa aiheutua hänelle leimautumista tai yhdenvertaisen kohtelun vaarantumista.
- Jos koulu järjestää uskonnollisen tilaisuuden tai toimituksen on samaan aikaan mahdollisuuksien mukaan järjestettävä opetussuunnitelman mukaista vaihtoehtoista toimintaa. Vaihtoehtoisen toiminnan tulee olla mielekästä sekä uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista uskonnollisen tilaisuuden kanssa.
- Uskonnolliset tilaisuudet ja toimitukset tulee järjestää erillään muusta toiminnasta, ja ne tulee myös nimetä siten, että oppilaille ja huoltajille muodostuu oikea käsitys tilaisuuden tai toimituksen uskonnollisesta luonteesta.

Perusopetuksen uskonnolliset tilaisuudet (3/3)

- Mikäli koulun työpäivään sijoittuu uskonnollisia tilaisuuksia ja toimituksia sekä niille vaihtoehtoista toimintaa, tulee varmistua siitä, ettei oppilaiden yhdenvertainen kohtelu vaarannu tai leimautumista aiheudu varsinkin, jos tilaisuuksia suunnitellaan järjestettäväksi uskonnollisissa tiloissa, esimerkiksi seurakuntakodissa.
- Koululla on vastuu kaikkien eri toimintoihin osallistuvien oppilaiden turvallisuudesta.

Huoltajan ilmoitus oppilaan osallistumisesta uskonnollisiin tilaisuuksiin

- Koulu ilmoittaa lukuvuoden alussa kaikki uskonnolliset tilaisuudet. Oppilaan huoltaja ilmoittaa kertaluonteisesti, osallistuuko oppilas uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimituksiin vai vaihtoehtoiseen tilaisuuteen.
- Koulu huolehtii, että oppilaan osallistuminen uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen taikka niille vaihtoehtoiseen toimintaan toteutuu huoltajan ilmoituksen mukaisena.
- Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus.

Pohjana valtakunnallinen Opetushallituksen ohje

Oulun kaupungin ohje uskonnollisista ja vaihtoehtoisista tilaisuuksista pohjautuu Opetushallituksen ohjeeseen:

[Ohje perusopetuksen uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetuksen sekä esiopetuksen katsomuskasvatuksen järjestämisestä sekä yhteisistä juhlista ja uskonnollisista tilaisuuksista esi- ja perusopetuksessa \(OPH 9/2022\)](#)